

ΤΡΑΠΕΖΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ *ΚΑΙ* ΔΙΚΑΙΟ ΚΕΦΑΛΑΙΑΓΟΡΑΣ

ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΟΤΙΚΕΣ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ:
ΧΡΙΣΤΙΝΑ ΛΙΒΑΔΑ
ΒΑΣΙΛΗΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΙΔΗΣ
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΑΣΑΚΟΣ

ΕΝΩΣΗ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ - Αθήνα 2003

A - ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΚΑΙ ΕΠΟΠΤΕΙΑ ΤΡΑΠΕΖΩΝ

ΔΙΕΘΝΕΣ ΕΠΙΠΕΔΟ

ΝΕΟ ΣΥΜΦΩΝΟ ΚΕΦΑΛΑΙΑΚΗΣ ΕΠΑΡΚΕΙΑΣ

Η Επιτροπή της Βασιλείας έδωσε στη δημοσιότητα τα σχόλια που υπέβαλαν διάφοροι φορείς στα πλαίσια του τρίτου κειμένου διαβούλευσης για το Νέο Σύμφωνο Κεφαλαιακής Επάρκειας.

Στις 18 Αυγούστου και σε συνέχεια του έργου που είχε αναλάβει ειδική ομάδα εργασίας (Accord Implementation Group), η Επιτροπή της Βασιλείας δημοσίευσε έκθεση αναφορικά με τις Θεμελιώδεις Αρχές για την κατανομή αρμοδιοτήτων και τη συνεργασία των ενεχόμενων εποπτικών αρχών κατά τη διασυνοριακή εφαρμογή του Νέου Συμφώνου Κεφαλαιακής Επάρκειας (High Level Principles for the cross-border implementation of the New Accord).

ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΟ ΚΕΙΜΕΝΟ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΟΥ ΚΙΝΔΥΝΟΥ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ ΕΠΙΤΟΚΙΩΝ

Το Σεπτέμβριο 2003 η Επιτροπή της Βασιλείας έδωσε στη δημοσιότητα, για διαβούλευση με τους αρμόδιους φορείς, έκθεση αναφορικά με τη διαχείριση του κινδύνου εισοδήματος επιτοκίων, στον οποίο εκτίθενται οι τράπεζες κατά την άσκηση των δραστηριοτήτων τους (*Principles for the management of interest rate risk*)⁽¹⁾. Η εν λόγω έκθεση αποτελεί αναθεωρημένη έκδοση του συνοδευτικού εγγράφου του δεύτερου συμβουλευτικού κειμένου της Επιτροπής της Βασιλείας για το νέο Σύμφωνο για την Κεφαλαιακή Επάρκεια⁽²⁾.

Στο κείμενο διαβούλευσης οι βασικές αρχές κατανέμονται σε δύο ενότητες: (α) αρχές για τη διαχείριση του κινδύνου εισοδήματος επιτοκίων από τις τράπεζες (Αρχές 1-13) και (β) αρμοδιότητες της εποπτικής αρχής (Αρχές 14-15).

Στην πρώτη ενότητα αναπτύσσονται βασικές αρχές στις ακόλουθες θεματικές:

- Ο ρόλος του διοικητικού συμβουλίου και του συμβουλίου διευθυντών (Αρχές 1-3)
- Καθιέρωση αποτελεσματικών πολιτικών και διαδικασιών διαχείρισης του κινδύνου εισοδήματος επιτοκίων (Αρχές 4-5)
- Διαμόρφωση μηχανισμών μέτρησης και παρακολούθησης του κινδύνου εισοδήματος επιτοκίων (Αρχές 6-9)
- Διενέργεια ανεξάρτητων ελέγχων της πολιτικής διαχείρισης του κινδύνου (Αρχή 10)

⁽¹⁾ Η έκθεση είναι διαθέσιμη στην ηλεκτρονική διεύθυνση <http://www.bis.org/publ/bcbs102.htm>

⁽²⁾ Έχει προηγηθεί η έκδοση των εκθέσεων: Basel Committee (1997): Principles for the management of interest rate risk, Publications No. 29, September και Basel Committee (1993): Measurement of Banks' Exposure to Interest Rate Risk, Publications No. 11, April.

- Παροχή πληροφοριών στην αρμόδια εποπτική αρχή αναφορικά με την έκθεση στον κίνδυνο εισοδήματος επιτοκίων (Αρχή 11)
- Υποχρέωση διακράτησης ιδίων κεφαλαίων για κάλυψη των τραπεζών έναντι του κινδύνου εισοδήματος επιτοκίων (Αρχή 12)
- Υποχρέωση δημοσιοποίησης στοιχείων επί της έκθεσης στον κίνδυνο (Αρχή 13).

Η δεύτερη ενότητα αφορά στις αρμοδιότητες της εποπτικής αρχής αναφορικά με την έκθεση των τραπεζών στον κίνδυνο εισοδήματος επιτοκίων από στοιχεία του επενδυτικού χαρτοφυλακίου (Αρχές 14-15). Ο κίνδυνος εισοδήματος επιτοκίου που απορρέει αποκλειστικά από τα στοιχεία του επενδυτικού χαρτοφυλακίου αποτελεί ένα από τα ειδικά θέματα στα οποία θα πρέπει να εστιάζουν οι εποπτικές αρχές κατά την παρακολούθηση της κεφαλαιακής επάρκειας των τραπεζών σύμφωνα με το 2ο πυλώνα του νέου Συμφώνου της Βασιλείας για την Κεφαλαιακή Επάρκεια⁽³⁾.

Η προθεσμία υποβολής σχολίων από τους ενδιαφερομένους είναι η 31η Οκτωβρίου και εκ των υστέρων θα δημοσιευτεί η τελική έκδοση του κειμένου βασικών αρχών.

ΕΚΘΕΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ ΑΝΑΦΟΡΙΚΑ ΜΕ ΤΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΩΝ ΚΙΝΔΥΝΩΝ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΙΚΗΣ

Η Επιτροπή της Βασιλείας εξέδωσε στις 17 Ιουλίου 2003 δύο εκθέσεις που τιτλοφορούνται “Διαχείριση κινδύνων ηλεκτρονικής τραπεζικής” και “Διαχείριση κινδύνων και εποπτεία της διασυνοριακής ηλεκτρονικής τραπεζικής”⁽⁴⁾. Οι εκθέσεις διαμορφώθηκαν από την ομάδα εργασίας για την ηλεκτρονική τραπεζική και αρχικά είχαν δοθεί στη δημοσιότητα για διαβούλευση τον Οκτώβριο του 2002.

Στο πρώτο κείμενο αναπτύσσονται θεμελιώδεις αρχές για την αποτελεσματική διαχείριση των ιδιαίτερων – μη χρηματοπιστωτικής φύσης – κινδύνων, στους οποίους εκτίθενται τα πιστωτικά ιδρύματα κατά την άσκηση δραστηριοτήτων ηλεκτρονικής τραπεζικής. Οι αρχές αυτές συμπληρώνονται από το δεύτερο κείμενο, στο οποίο εξετάζονται αφενός οι κίνδυνοι ηλεκτρονικής τραπεζικής που προσιδιάζουν στη διασυνοριακή παροχή υπηρεσιών και αφετέρου καταγράφονται βασικές αρχές σχετικά με την κατανομή αρμοδιοτήτων και τη συνεργασία μεταξύ των αρμόδιων εποπτικών αρχών.

Επισημαίνεται ότι τα εν λόγω κείμενα συγκαταλέγονται μεταξύ των εκθέσεων που οφείλουν να λαμβάνουν υπόψη οι εποπτικές αρχές κατά τη διαδικασία εποπτικού ελέγχου σύμφωνα με το δεύτερο πυλώνα του Νέου Συμφώνου για την Κεφαλαιακή Επάρκεια της Επιτροπής της Βασιλείας.

⁽³⁾ Βλ. σχετικά παρ. 720-723 στο Basel Committee (2003): The Third Consultative Paper of the New Basel Capital Accord, April. Επισημαίνεται ότι η Επιτροπή της Βασιλείας, λαμβάνοντας υπόψη την ετερογένεια των υφιστάμενων μεθόδων διαχείρισης του κινδύνου εισοδήματος επιτοκίων, δεν έκρινε σκόπιμη την επιβολή κεφαλαιακών απαιτήσεων στα πλαίσια του 1ου πυλώνα.

⁽⁴⁾ Basel Committee (2003): Risk management Principles for Electronic Banking και Basel Committee (2003): Management and Supervision of cross border electronic banking activities. Τα ζητήματα της ηλεκτρονικής τραπεζικής έχουν απασχολήσει την Επιτροπή της Βασιλείας και κατά το παρελθόν βλέπε σχετικά Basel Committee (1998): Risk management for Electronic Banking and Electronic Money Activities, Basel Committee (2000): Electronic Banking group Initiatives and White papers. Όλα τα κείμενα είναι διαθέσιμα στην ηλεκτρονική διεύθυνση www.bis.org

ΚΟΙΝΟΤΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ

ΤΡΙΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΟ ΚΕΙΜΕΝΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΕΦΑΛΑΙΑΚΗ ΕΠΑΡΚΕΙΑ ΤΩΝ ΠΙΣΤΩΤΙΚΩΝ ΙΔΡΥΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΕΠΕΥ

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έδωσε στη δημοσιότητα το τρίτο συμβουλευτικό κείμενο για την αναθεώρηση των κανόνων κεφαλαιακής επάρκειας των πιστωτικών ιδρυμάτων και των ΕΠΕΥ, καθώς και την ανάλυση των αποτελεσμάτων της τρίτης διευρευνητικής άσκησης (QIS 3) για τα πιστωτικά ιδρύματα που λειτουργούν εντός της Κοινότητας.

Το εν λόγω κείμενο αποτελεί το τέταρτο κατά σειρά έγγραφο διαβούλευσης στα πλαίσια του εκτεταμένου διαλόγου που ξεκίνησε το 1999, με σκοπό την αναμόρφωση του κανονιστικού πλαισίου της κεφαλαιακής επάρκειας⁽⁵⁾. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή προτίθεται να υποβάλει σχετική πρόταση Οδηγίας εντός του 2004 με έναρξη εφαρμογής της στα τέλη του 2006.

ΝΕΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΕΛΕΓΧΟΥ ΚΙΝΔΥΝΩΝ ΓΙΑ ΤΑ ΑΠΟΔΕΚΤΑ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

Σύμφωνα με το καταστατικό της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας το σύνολο των πιστωτικών πράξεων του Ευρωσυστήματος (πράξεις νομισματικής πολιτικής και παροχής ενδοημερησίας ρευστότητας) πρέπει να καλύπτεται από επαρκή ασφάλεια⁽⁶⁾. Προκειμένου να προστατευθεί από ενδεχόμενη αδυναμία εκπλήρωσης των υποχρεώσεων των αντισυμβαλλομένων του, το Ευρωσύστημα εφαρμόζει συγκεκριμένα μέτρα ελέγχου κινδύνων επί των περιουσιακών στοιχείων που χρησιμοποιούνται ως ασφάλεια.

Στα πλαίσια της τακτικής αξιολόγησης του εν λόγω πλαισίου το Διοικητικό Συμβούλιο της ΕΚΤ ενέκρινε τις εξής μεταβολές:

- Τα περιουσιακά στοιχεία της πρώτης βαθμίδας θα κατατάσσονται σε τέσσερις κατηγορίες κατά φθίνοντα βαθμό ρευστότητας. Σε κάθε κατηγορία θα αντιστοιχεί συγκεκριμένη κλίμακα περικοπών αποτίμησης⁽⁷⁾.
- Οι κατηγορίες των περικοπών αποτίμησης σύμφωνα με την εναπομένουσα διάρκεια θα αυξηθούν και θα διαμορφώνονται κατά τρόπο, ώστε τα υφιστάμενα υπόλοιπα να κατανέμονται ομοιόμορφα μεταξύ των κατηγοριών αυτών.
- Κατάργηση της εφαρμογής αρχικών περιθωρίων στις αντιστρεπτές πράξεις⁽⁸⁾.
- Μείωση από 1,0% σε 0,5% του ορίου πέραν του οποίου ενεργοποιείται ο μηχανισμός κάλυψης διαφορών αποτίμησης⁽⁹⁾.

Οι μεταβολές αυτές θα τεθούν σε ισχύ μόλις οι εθνικές κεντρικές τράπεζες θεσπίσουν κατάλληλα μέτρα εφαρμογής, το οποίο προβλέπεται να γίνει το πρώτο τρίμηνο του 2004.

⁽⁵⁾ *A review of regulatory capital requirements for EU credit institutions and investment firms – consultation document (November 1999); Commission Services' second consultation document on review of regulatory capital for credit institutions and investment firms (February 2001); Cover document and Working document of the Commission Services on capital requirements for credit institutions and investment firms (November 2002).*

⁽⁶⁾ Καταστατικό ΕΚΤ άρθρο 18, παρ. 1.

⁽⁷⁾ Ως περικοπή αποτίμησης (valuation haircuts) νοείται το μέτρο ελέγχου κινδύνων, σύμφωνα με το οποίο η κεντρική τράπεζα υπολογίζει την αξία των περιουσιακών στοιχείων με βάση την αντίστοιχη τρέχουσα τιμή της αγοράς μείον ένα ορισμένο ποσοστό (περικοπή) – βλέπε σχετικά: Κατευθυντήρια γραμμή ΕΚΤ 2002/2 κεφάλαιο 6, παρ. 4.

⁽⁸⁾ Το μέτρο ελέγχου κινδύνων με τη μορφή του αρχικού περιθωρίου (initial margin) εφαρμόζεται στις αντιστρεπτές πράξεις και συνεπάγεται ότι η ασφάλεια που απαιτείται για μια συναλλαγή πρέπει να ισούται με την παρεχόμενη προς τον αντισυμβαλλόμενο πίστωση πλέον την αξία του αρχικού περιθωρίου – βλέπε σχετικά: Κατευθυντήρια γραμμή ΕΚΤ 2002/2 κεφάλαιο 6, παρ. 4, υποπαρ. 1.

⁽⁹⁾ Ο μηχανισμός κάλυψης διαφορών αποτίμησης αφορά στη διαδικασία που συνδέεται με την εφαρμογή των περιθωρίων διαφορών αποτίμησης, σύμφωνα με την οποία, αν η αξία, όπως υπολογίζεται σε τακτά χρονικά διαστήματα, του περιουσιακού στοιχείου μειωθεί κάτω από ένα ορισμένο επίπεδο, οι κεντρικές τράπεζες μπορούν να ζητήσουν από τους αντισυμβαλλομένους να παράσχουν πρόσθετα περιουσιακά στοιχεία (ή μετρητά). Για να περιοριστεί η συχνότητα των καταβολών συμπληρωματικού περιθωρίου οι εθνικές κεντρικές τράπεζες εφαρμόζουν ένα κατώφλι ενεργοποίησης.

Β - ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΚΑΙ ΕΠΟΠΤΕΙΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑΓΟΡΩΝ ΚΑΙ ΧΡΗΜΑΤΑΓΟΡΩΝ

ΚΟΙΝΟΤΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ

ΠΑΡΟΧΗ ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ

Οι εξελίξεις που δρομολογήθηκαν κατά τη διάρκεια της ελληνικής προεδρίας της ΕΕ στην κατεύθυνση της σύνομοις κατά το δυνατόν ολοκλήρωσης της διαδικασίας υιοθέτησης της πρότασης Οδηγίας για τις επενδυτικές υπηρεσίες και τις ρυθμιζόμενες αγορές⁽¹⁰⁾, έλαβαν συγκεκριμένη μορφή από τις αρχές ήδη της ιταλικής προεδρίας. Ειδικότερα, στις 25 Σεπτεμβρίου 2003 το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο ενέκρινε σε πρώτη ανάγνωση την πρόταση Οδηγίας, ενώ στις αρχές Οκτωβρίου 2003 επιτεύχθηκε πολιτική συμφωνία σε επίπεδο Συμβουλίου EcoFin. Από τη στιγμή που θα ολοκληρωθεί η διαμόρφωση κοινής θέσης του Συμβουλίου στη βάση της πολιτικής συμφωνίας του Οκτωβρίου, η πρόταση Οδηγίας θα επιστρέψει στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο για δεύτερη ανάγνωση⁽¹¹⁾.

Επί του περιεχομένου και ειδικά ως προς ορισμένα κρίσιμα ζητήματα που επιδιώκει να ρυθμίσει η πρόταση Οδηγίας και τα οποία προκάλεσαν έντονες αντιδράσεις και ασυμφωνίες μεταξύ των κρατών μελών, το Συμβούλιο έλαβε συγκεκριμένες πολιτικές θέσεις. Σε ό,τι αφορά στο θέμα της εσωτερικοποίησης των εντολών, το Συμβούλιο συμφώνησε ότι θα πρέπει να επιτρέπεται σε όλα τα κράτη μέλη, εφόσον τηρούνται ορισμένες υποχρεώσεις ενημέρωσης του επενδυτή πριν και μετά τη συναλλαγή, με γνώμονα τη διασφάλιση της διαφάνειας των συναλλαγών και την προστασία ιδίως των μη επαγγελματιών επενδυτών. Περαιτέρω, αναφορικά με τις υφιστάμενες ρυθμίσεις της πρότασης Οδηγίας για τη βέλτιστη εκτέλεση των εντολών, το Συμβούλιο αποφάσισε – διακρίνοντας κατά περίπτωση – την πλήρη εφαρμογή τους στην περίπτωση που η εταιρεία παρέχει επιπρόσθετα επενδυτικές συμβουλές, τη μη εφαρμογή τους εφόσον η παρεχόμενη επενδυτική υπηρεσία συνίσταται στην εκτέλεση εντολών και μόνο (execution only) και τη μερική εφαρμογή τους στις ενδιάμεσες περιπτώσεις. Η πολιτική συμφωνία του Συμβουλίου αποτυπώνει επίσης συμβιβαστική πρόταση για την έκταση εφαρμογής των κανόνων του κράτους μέλους καταγωγής και αντίστοιχα του κράτους μέλους υποδοχής.

ΚΑΤΑΧΡΗΣΤΙΚΕΣ ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ ΣΤΗΝ ΑΓΟΡΑ (MARKET ABUSE)

Στις 9 Ιουλίου του τρέχοντος έτους η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δημοσίευσε δύο σχέδια προτάσεων Οδηγιών και ένα σχέδιο πρότασης Κανονισμού, με τα οποία ρυθμίζονται τα εκτελεστικού χαρακτήρα μέτρα που θα πρέπει να ληφθούν σύμφωνα με την Οδηγία πλαίσιο 2003/6/ΕΚ για τις καταχρηστικές πρακτικές στην αγορά στο επίπεδο 2 της διαδικασίας Lamfalussy.

⁽¹⁰⁾ Πρόταση Οδηγίας για τις επενδυτικές υπηρεσίες και τις ρυθμιζόμενες αγορές και για την τροποποίηση των Οδηγιών 85/611/ΕΟΚ και 93/6/ΕΟΚ του Συμβουλίου και 2000/12/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, COM (2002) 625, τελικό, 19.11.2002.

⁽¹¹⁾ Η δεύτερη ανάγνωση αναμένεται να ξεκινήσει το Δεκέμβριο 2003.

Στη συνέχεια η Ευρωπαϊκή Επιτροπή Κινητών Αξιών⁽¹²⁾ οριστικοποίησε το περιεχόμενο των προτάσεών της σε σχέση με τα εν λόγω τρία κείμενα εργασίας της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, τα οποία συνίστανται συγκεκριμένα σε πρόταση Οδηγίας για την εφαρμογή της Οδηγίας 2003/6/ΕΚ όσον αφορά στον ορισμό και τη δημοσιοποίηση των εμπιστευτικών πληροφοριών και τον ορισμό των πράξεων χειραγώγησης της αγοράς⁽¹³⁾, πρόταση Οδηγίας όσον αφορά στη θεμιτή παρουσίαση των επενδυτικών συστάσεων και τη γνωστοποίηση των συγκρούσεων συμφερόντων⁽¹⁴⁾ και πρόταση Κανονισμού σχετικά με τις απαλλαγές που προβλέπονται στην Οδηγία 2003/6/ΕΚ για τα προγράμματα επαναγοράς και για τις πράξεις σταθεροποίησης χρηματοπιστωτικών μέσων⁽¹⁵⁾.

Αξίζει να σημειωθεί ότι η Ευρωπαϊκή Επιτροπή Κινητών Αξιών δεν φαίνεται να έλαβε υπόψη τη βασική, κατά την πρώτη ανάγνωση, παρατήρηση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου για την ανάγκη να υποβληθούν από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή Κανονισμοί και όχι Οδηγίες για την εφαρμογή των εκτελεστικού χαρακτήρα μέτρων της Οδηγίας 2003/6/ΕΚ⁽¹⁶⁾.

ΕΝΗΜΕΡΩΤΙΚΟ ΔΕΛΤΙΟ

Κατά τη διάρκεια του τρίτου τριμήνου του τρέχοντος έτους σημειώθηκαν ιδιαίτερα κρίσιμες εξελίξεις όσον αφορά στην υιοθέτηση της Οδηγίας για το ενημερωτικό δελτίο.

Μετά την υποβολή της τροποποιημένης πρότασης Οδηγίας από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή⁽¹⁷⁾ τον Αύγουστο του 2002 και την πολιτική συμφωνία του Συμβουλίου επί του νέου κειμένου, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο ενέκρινε μόλις στις 2 Ιουλίου του τρέχοντος έτους το περιεχόμενο της πρότασης Οδηγίας για το Ενημερωτικό Δελτίο.

Στο πλαίσιο της διαδικασίας της συναπόφασης η πρόταση Οδηγίας μετά και τις παρατηρήσεις του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου επέστρεψε στο Συμβούλιο, το οποίο υιοθέτησε τελικά το νέο κείμενο στις 15 Ιουλίου 2003. Παράλληλα με τις εξελίξεις αυτές που αφορούν το επίπεδο 1 της διαδικασίας Lamfalussy, κατά τη διάρκεια του τρίτου τριμήνου υπήρξαν εξελίξεις σε σχέση και με τα εκτελεστικού χαρακτήρα μέτρα, τα οποία θα πρέπει να ληφθούν στο επίπεδο 2 της ίδιας διαδικασίας, όπως προβλέπει το κείμενο της πρότασης Οδηγίας.

Η Επιτροπή Ευρωπαϊκών Εποπτικών Αρχών Κεφαλαιαγορών (CESR), μετά από σχετικές εντολές που έλαβε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή το Μάρτιο 2002 και τον Ιανουάριο 2003 για τα εκτελεστικού χαρακτήρα μέτρα που θα πρέπει να ληφθούν στα πλαίσια των όσων ορίζει η πρόταση Οδηγίας για το ενημερωτικό δελτίο, δημοσίευσε στις 31 Ιουλίου και 30 Σεπτεμβρίου του τρέχοντος έτους τα αντίστοιχα κείμενα εργασίας, τα οποία τέθηκαν σε διαβούλευση με τους φορείς της αγοράς.

Τέλος την 1η Οκτωβρίου 2003, κατόπιν σχετικής εντολής της Γενικής Διεύθυνσης Εσωτερικής Αγοράς της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, μετά και από την οριστική υιοθέτηση της Οδηγίας από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο, καλείται η CESR να επιβεβαιώσει εάν οι σχετικές γνωμοδοτήσεις της ισχύουν ή εάν θα χρειαστούν περαιτέρω συμπληρώσεις, οι οποίες ωστόσο θα πρέπει να ολοκληρωθούν εντός των χρονικών ορίων που προβλέπει η εντολή που είχε δοθεί στην CESR από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή στις 31 Ιανουαρίου 2003, δηλαδή μέχρι τα τέλη Οκτωβρίου 2003.

⁽¹²⁾ Πρόκειται για την European Securities Committee (ESC).

⁽¹³⁾ Άρθρο 1 και 6 παρ. 1 και 2 Οδηγίας 2003/6/ΕΚ.

⁽¹⁴⁾ Άρθρο 6 παρ. 5 Οδηγίας 2003/6/ΕΚ.

⁽¹⁵⁾ Άρθρο 8 Οδηγίας 2003/6/ΕΚ.

⁽¹⁶⁾ Για μια λεπτομερέστερη ανάλυση του προβληματισμού της αρμόδιας επιτροπής του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου βλέπε, ΔΕΛΤΙΟΝ ΒΕΤ, αριθ. 33, Απρίλιος-Ιούνιος 2003, σελ. 73.

⁽¹⁷⁾ COM (2002) 460 τελικό, 09.08.2002.

ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΕΚΚΑΘΑΡΙΣΗΣ ΚΑΙ ΔΙΑΚΑΝΟΝΙΣΜΟΥ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ

Τον Αύγουστο του 2003, το Ευρωπαϊκό Σύστημα Κεντρικών Τραπεζών (ΕΣΚΤ) με τη σύμπραξη της Επιτροπής Ευρωπαϊκών Εποπτικών Αρχών Κεφαλαιαγορών (CESR) έδωσαν στη δημοσιότητα δύο κείμενα διαβούλευσης αναφορικά με την εκκαθάριση και το διακανονισμό συναλλαγών σε κινητές αξίες⁽¹⁸⁾.

Σκοπός της διαβούλευσης είναι η προσαρμογή στο κοινοτικό θεσμικό και επιχειρηματικό πλαίσιο των Συστάσεων για τα Συστήματα Διακανονισμού Τίτλων, που είχε εκπονήσει η δραστηριοποιούμενη στους κόλπους της Τράπεζας Διεθνών Διακανονισμών Επιτροπή Συστημάτων Πληρωμών και Διακανονισμού (CPSS) σε συνεργασία με τη Διεθνή Οργάνωση Ρυθμιστικών Αρχών Κεφαλαιαγορών (IOSCO)⁽¹⁹⁾. Βασικούς στόχους αποτελούν:

- Η εμπέδωση της εύρυθμης λειτουργίας και η αύξηση της αποτελεσματικότητας των συστημάτων εκκαθάρισης και διακανονισμού.
- Η μείωση της πιθανότητας εκδήλωσης συστημικού κινδύνου.
- Η διαμόρφωση συνθηκών ανταγωνισμού.
- Η εδραίωση της εμπιστοσύνης της αγοράς και η ενίσχυση της προστασίας του επενδυτικού κοινού.
- Η ενίσχυση της διαδικασίας για την ενοποίηση των ευρωπαϊκών κεφαλαιαγορών.

Το πρώτο κείμενο διαβούλευσης αποτελείται από 19 συστάσεις πρότυπα που αποβλέπουν στη διασφάλιση της αποτελεσματικής και ορθής λειτουργίας των συστημάτων εκκαθάρισης και διακανονισμού συναλλαγών σε τίτλους. Στο δεύτερο κείμενο εξετάζεται το προσωπικό πεδίο εφαρμογής των συστάσεων (προσδιορίζεται η εφαρμογή επιμέρους συστάσεων στους ενεχόμενους φορείς: κεντρικά αποθετήρια τίτλων, κεντρικοί αντισυμβαλλόμενοι, θεματοφύλακες, συμμετέχοντες στην αγορά, εποπτικές αρχές)⁽²⁰⁾.

⁽¹⁸⁾ Τον Οκτώβριο 2001 το Διοικητικό Συμβούλιο της ΕΚΤ και η Επιτροπή Ευρωπαϊκών Εποπτικών Αρχών Κεφαλαιαγορών αποφάσισαν να συστήσουν από κοινού μια ομάδα εργασίας για τα συστήματα εκκαθάρισης και διακανονισμού πράξεων σε κινητές αξίες. Το Μάρτιο του 2002 ξεκίνησε η πρώτη φάση διαβούλευσης με τους ενδιαφερόμενους φορείς. Η παρούσα διαδικασία διαβούλευσης αποτελεί συνέχεια της αναληφθείσας δράσης.

⁽¹⁹⁾ Βλ. σχετικά IOSCO-CPSS (2001): Recommendation for Securities Settlement Systems, Νοέμβριος. Επισημαίνεται ότι το Ευρωπαϊκό Σύστημα Κεντρικών Τραπεζών έχει ήδη διαμορφώσει συγκεκριμένα πρότυπα για τη χρήση των ευρωπαϊκών συστημάτων διακανονισμού σε κινητές αξίες στις πιστοδοτικές πράξεις του Ευρωσυστήματος (πράξεις νομισματικής πολιτικής και παροχής ενδοημερησίας πίστωσης). Βλ. European Central Bank (1998): Standards for the use of EU securities settlement systems in ESCB credit operations.

⁽²⁰⁾ Η προθεσμία για την υποβολή σχολίων στα δύο κείμενα διαβούλευσης λήγει στις 31 Οκτωβρίου 2003.

Γ - ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΜΕΣΑ ΠΛΗΡΩΜΩΝ – ΤΥΠΟΠΟΙΗΣΕΙΣ – ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ

ΚΟΙΝΟΤΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ

ΕΝΑΡΜΟΝΙΣΗ ΚΑΙ ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΩΝ ΔΙΑΣΥΝΟΡΙΑΚΩΝ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ ΑΜΕΣΩΝ ΧΡΕΩΣΕΩΝ ΣΤΑ 15 ΚΡΑΤΗ ΜΕΛΗ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

Μετά από την προκήρυξη διαγωνισμού της Γενικής Διεύθυνσης Εσωτερικής Αγοράς της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, διεθνής οίκος νομικών συμβούλων ανέλαβε την εκπόνηση μελέτης με θέμα την εναρμόνιση του θεσμικού πλαισίου για τις διασυνοριακές πληρωμές με άμεση χρέωση μεταξύ των 15 κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Βασικός στόχος της μελέτης, η οποία δημοσιεύτηκε από τις αρμόδιες υπηρεσίες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής τον Αύγουστο του τρέχοντος έτους ήταν η περιγραφή, ανάλυση και σύγκριση των υφιστάμενων εθνικών σχημάτων άμεσης χρέωσης μεταξύ των κρατών μελών της ΕΕ, με σκοπό την ανάδειξη των βασικών εμποδίων που δυσχεραίνουν τη χρήση αυτών των σχημάτων διασυνοριακά. Ταυτόχρονα και σε ένα δεύτερο στάδιο τα αποτελέσματα της μελέτης θα έπρεπε να παρέχουν ένα χρήσιμο οδηγό για την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, ο οποίος θα αναδείκνυε προτάσεις και λύσεις, προκειμένου να αναπτυχθούν οι διασυνοριακές άμεσες χρεώσεις ως τρόπος πληρωμής για τους πολίτες και τις επιχειρήσεις που είναι εγκατεστημένοι στο εσωτερικό της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Η μελέτη χωρίζεται για πρακτικούς και μεθοδολογικούς λόγους σε τρία μέρη:

- στο πρώτο μέρος αναλύεται και περιγράφεται το υφιστάμενο θεσμικό πλαίσιο των συστημάτων άμεσης χρέωσης στα 15 κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης,
- στο δεύτερο μέρος επιχειρείται η σύγκριση των διαφορετικών θεσμικών πλαισίων και αναλύονται τα νομικά εμπόδια για την ανάπτυξη συστημάτων άμεσης χρέωσης διασυνοριακά, και
- στο τρίτο μέρος προτείνεται ένα αποτελεσματικό και φιλικό προς τον χρήστη νομικό πλαίσιο για διασυνοριακές απευθείας χρεώσεις.

Η εταιρεία συμβούλων καταλήγει στο συμπέρασμα πως μόνο η δημιουργία ενός πανευρωπαϊκού και εξ ολοκλήρου νέου μοντέλου απευθείας χρεώσεων θα μπορούσε να καλύψει αξιόπιστα το σύνολο της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Σε ένα πανευρωπαϊκό σχήμα αυτού του τύπου τα νομοθετικά μέτρα που θα πρέπει να ληφθούν θα αφορούν κυρίως το επίπεδο διαφάνειας και προστασίας των εμπλεκόμενων χρηστών, το στόχο της αυτοματοποιημένης διαδικασίας εκτέλεσης των εντολών (Straight Through Processing) και την αντιμετώπιση πιθανών συγκρούσεων νομοθετικού χαρακτήρα με άλλες υφιστάμενες εθνικές νομοθεσίες.

Επιπρόσθετα σε όλα τα προηγούμενα ο χρηματοπιστωτικός τομέας σε πανευρωπαϊκό επίπεδο θα πρέπει να λάβει σοβαρά υπόψη το περιεχόμενο της παρούσας μελέτης για δύο βασικούς λόγους:

- i. Πρώτον γιατί αποτελεί ένα από τα πιο ολοκληρωμένα κείμενα περιγραφής του υφιστάμενου θεσμικού πλαισίου όλων των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης για ένα από τα πλέον διευρυμένα στη χρήση τους μέσα πληρωμών από καταναλωτές και επιχειρήσεις, και
- ii. δεύτερον γιατί με τις προτάσεις της η μελέτη σκιαγραφεί τις προθέσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την ανάληψη νομοθετικής δράσης, με σκοπό τη διαμόρφωση ενός πανευρωπαϊκού συστήματος άμεσων χρεώσεων στα πλαίσια επίτευξης του στόχου για την εγκαθίδρυση της ενιαίας αγοράς πληρωμών στην Ευρωπαϊκή Ένωση (Single Euro Payment Area / SEPA).

ΕΝΙΑΙΑ ΤΙΜΟΛΟΓΗΣΗ ΕΓΧΩΡΙΩΝ ΚΑΙ ΔΙΑΣΥΝΟΡΙΑΚΩΝ ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ ΠΙΣΤΩΣΕΩΝ ΜΕΧΡΙ ΤΟΥ ΠΟΣΟΥ ΤΩΝ 12.500 ΕΥΡΩ

Από την 1η Ιουλίου 2003 τέθηκε σε εφαρμογή το άρθρο 3 παράγραφος 2 του Κανονισμού (ΕΚ) 2560/2001, σύμφωνα με το οποίο “τα έξοδα τα οποία επιβάλλει ίδρυμα για τις διασυνοριακές μεταφορές πίστωσης σε ευρώ μέχρι μέγιστου ποσού 12.500 ευρώ είναι ίδια με τα έξοδα που επιβάλλει το ίδιο ίδρυμα για τις πληρωμές σε ευρώ με μεταφορά πίστωσης του ίδιου ποσού στο εσωτερικό του κράτους μέλους στο οποίο είναι εγκατεστημένο το ίδρυμα αυτό”.

Η Ευρωπαϊκή Τραπεζική Ομοσπονδία δημοσίευσε σχετικά δελτίο τύπου, στο οποίο παρουσιάζονται οι προσπάθειες και τα συγκεκριμένα μέτρα που έχουν λάβει οι ευρωπαϊκές τράπεζες, προκειμένου να αντεπεξέλθουν στην υποχρέωση της ενιαίας τιμολόγησης εγχώριων και διασυνοριακών μεταφορών πιστώσεων σε ευρώ. Ειδικότερα αναφέρονται:

- τα τεχνικά πρότυπα τα οποία έχουν υιοθετηθεί για την επίτευξη της αυτοματοποιημένης διαδικασίας ολοκλήρωσης μιας πληρωμής, δηλαδή ο Διεθνής Τραπεζικός Λογαριασμός (IBAN) και ο Κωδικός Αναγνώρισης του Πιστωτικού Ιδρύματος (BIC),
- η επιτυχής προσπάθεια υιοθέτησης και εφαρμογής μέτρων, τα οποία διευκόλυναν την προσαρμογή των πιστωτικών ιδρυμάτων που είναι εγκατεστημένα στην ΕΕ και ειδικότερα η Σύμβαση Credeuro, η οποία υιοθετήθηκε από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Πληρωμών και θέτει ορισμένα πρότυπα για την εκτέλεση αυτοματοποιημένων, φθηνών και ασφαλών διασυνοριακών μεταφορών πιστώσεων μικρής αξίας σε ευρώ,
- η έγκριση από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Πληρωμών της Διατραπεζικής Σύμβασης Πληρωμών (Interbank Convention on Payments - ICP), με την οποία καθιερώνεται μια απλοποιημένη και κοστολογικά αποτελεσματική διαδικασία επιβολής διατραπεζικών προμηθειών κατά τη διενέργεια διασυνοριακών μεταφορών πιστώσεων σε ευρώ.

Δ - ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΗ

ΚΟΙΝΟΤΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ

ΠΡΟΤΑΣΗ ΟΔΗΓΙΑΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΑΡΟΧΗ ΠΙΣΤΩΣΕΩΝ ΣΕ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΕΣ

Όπως είναι γνωστό, το Σεπτέμβριο 2002 υποβλήθηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή πρόταση Οδηγίας για την εναρμόνιση των νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων που διέπουν τις πιστώσεις που χορηγούνται στους καταναλωτές⁽²¹⁾. Το περιεχόμενο αρκετών από τις προτεινόμενες ρυθμίσεις της Οδηγίας, στόχος της οποίας είναι η εκ βάθρων αναθεώρηση της Οδηγίας 87/102/ΕΟΚ για την καταναλωτική πίστη, έχει προκαλέσει ευρύτερα έντονο προβληματισμό ως προς την αποτελεσματικότητα και επιτυχή επίλυση των θεμάτων

⁽²¹⁾ COM (2002) 443 τελικό, 11.09.2002.

που επιδιώκει να αντιμετωπίσει. Τούτο επιβεβαιώνεται άλλωστε από τις εξελίξεις που έχουν μέχρι στιγμής επέλθει κατά την επεξεργασία της σε επίπεδο Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου.

Ειδικότερα η αρμόδια για το θέμα νομική επιτροπή του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου ψήφισε στις 11 Σεπτεμβρίου 2003 κατά της πρότασης Οδηγίας και υπέρ ενός σχεδίου Απόφασης, με την οποία το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο θα προτείνει την υποβολή αναθεωρημένης πρότασης Οδηγίας από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Παρά το γεγονός ότι οι απόψεις της εν λόγω επιτροπής δεν φαίνεται να συμπίπτουν με τη θέση και των υπόλοιπων – επίσης αρμόδιων για το θέμα – επιτροπών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και ανεξάρτητα από την τελική έκβαση του θέματος, είναι σαφές ότι η πρόταση Οδηγίας έχει προκαλέσει έντονο σκεπτικισμό σε πολλά από τα μέλη του Κοινοβουλίου και αυτό δεν μπορεί παρά να επηρεάσει τη διαδικασία υιοθέτησής της.

ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕΤΑΞΥ ΤΩΝ ΑΡΜΟΔΙΩΝ ΕΘΝΙΚΩΝ ΑΡΧΩΝ ΣΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΤΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΤΩΝ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΩΝ

Τον Ιούλιο 2003 υποβλήθηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή πρόταση Κανονισμού σχετικά με τη συνεργασία μεταξύ των εθνικών αρχών που είναι αρμόδιες για την επιβολή της νομοθεσίας για την προστασία των καταναλωτών⁽²²⁾. Οι δύο κύριοι στόχοι του Κανονισμού, όπως περιγράφονται στην επεξηγηματική έκθεση της Επιτροπής, συνίστανται στην εξασφάλιση αποτελεσματικής και αποδοτικής συνεργασίας των επιμέρους αρμόδιων εθνικών αρχών στις περιπτώσεις ενδοκοινοτικών παραβάσεων και στη βελτίωση της ποιότητας και συνεπούς εφαρμογής της νομοθεσίας για την προστασία των καταναλωτών.

Για την επίτευξη των δύο αυτών στόχων, η πρόταση Κανονισμού περιέχει ρυθμίσεις ιδίως σχετικά με τα δικαιώματα και υποχρεώσεις αμοιβαίας συνδρομής των αρμόδιων εθνικών αρχών, καθώς επίσης και για τη δημιουργία ενός δικτύου δημόσιων αρχών που θα λειτουργεί σε κοινοτικό επίπεδο. Ειδικά σε ό,τι αφορά στους γενικούς όρους που διέπουν την αμοιβαία συνδρομή, η πρόταση θεσπίζει μια γενική αρχή, σύμφωνα με την οποία οι αρμόδιες αρχές θα μπορούν να αναλαμβάνουν δράση κατά πωλητών ή προμηθευτών που ενεργούν εντός της δικαιοδοσίας τους ανεξάρτητα από τον τόπο, στον οποίο είναι εγκατεστημένοι οι εμπλεκόμενοι καταναλωτές.

Τέλος, λόγω του ότι σύμφωνα με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή η Κοινότητα καλείται να διαδραματίσει σημαντικό ρόλο στην υποστήριξη της επιβολής της νομοθεσίας και στα ίδια τα κράτη μέλη, ο Κανονισμός περιέχει ρυθμίσεις και προς την κατεύθυνση αυτή.

FORUM ΑΠΟΔΕΚΤΩΝ ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ (FIN-USE)

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, με γνώμονα τη διασφάλιση της μεγαλύτερης δυνατής συμμετοχής των αποδεκτών χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών κατά το σχεδιασμό και την εκπόνηση της πολιτικής της στον τομέα αυτόν, ανακοίνωσε και ξεκίνησε τον Ιούλιο 2003 τη διαδικασία για τη δημιουργία ενός forum, στο οποίο θα συμμετέχουν ειδικοί στα θέματα αυτά, εκπροσωπώντας τους καταναλωτές⁽²³⁾.

Όπως επισημαίνεται στη σχετική της ανακοίνωση, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή κατά την εκπόνηση των μέτρων

⁽²²⁾ Πρόταση Κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με τη συνεργασία μεταξύ των εθνικών αρχών που είναι αρμόδιες για την επιβολή της νομοθεσίας για την προστασία των καταναλωτών (“κανονισμός για τη συνεργασία στον τομέα της προστασίας των καταναλωτών”), COM (2003) 443 τελικό, 18.07.2003.

⁽²³⁾ Forum of users of financial services (FIN-USE).

που λαμβάνει στον χρηματοπιστωτικό τομέα, δέχεται πληροφόρηση και τεχνογνωσία σχεδόν αποκλειστικά από τους επαγγελματίες, ενώ η αντίστοιχη πληροφόρηση εκ μέρους των καταναλωτών είναι μάλλον πενιχρή και σε κάθε περίπτωση ανεπαρκής σε ό,τι αφορά στην επίτευξη ουσιαστικού και δομημένου διαλόγου μεταξύ των δύο πλευρών. Για το σκοπό αυτό καλεί τους ενδιαφερομένους να υποβάλουν αιτήσεις συμμετοχής στο forum που προτίθεται να δημιουργήσει, το οποίο θα αποτελείται από δώδεκα πρόσωπα. Τα ζητήματα που θα εξετάζονται στο πλαίσιο του forum θα αφορούν θέματα παροχής χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών σε επίπεδο retail.

E - ΝΟΜΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ

ΚΟΙΝΟΤΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ

ΕΦΑΡΜΟΣΤΕΟ ΔΙΚΑΙΟ ΣΤΙΣ ΕΞΩΣΥΜΒΑΤΙΚΕΣ ΕΝΟΧΕΣ

Περί τα τέλη Ιουλίου του τρέχοντος έτους υποβλήθηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή πρόταση Κανονισμού για το εφαρμοστέο δίκαιο στις εξωσυμβατικές ενοχές (Ρώμη II)⁽²⁴⁾. Η πρόταση Κανονισμού εντάσσεται στο ευρύτερο πλαίσιο των εργασιών εναρμόνισης του ιδιωτικού διεθνούς δικαίου στον αστικό και εμπορικό τομέα σε κοινοτικό επίπεδο και στοχεύει στην εναρμόνιση των κανόνων δυνάμει των οποίων προσδιορίζεται το εφαρμοστέο σε μια ενοχή δίκαιο. Με αυτή την έννοια η πρόταση Κανονισμού συμπληρώνει τον Κανονισμό “Βρυξέλλες Ι” και τη Σύμβαση της Ρώμης του 1980.

Ο προτεινόμενος Κανονισμός καλύπτει – με κάποιες εξαιρέσεις που ορίζονται συγκεκριμένα – τις εξωσυμβατικές ενοχές αστικού και εμπορικού δικαίου σε περιπτώσεις που εμπεριέχουν σύγκρουση νόμων. Ως βασικός κανόνας επιλέγεται το δίκαιο του τόπου στον οποίο επέρχεται ή απειλείται να επέλθει η άμεση ζημία. Στις περισσότερες περιπτώσεις το δίκαιο αυτό αντιστοιχεί στο δίκαιο της χώρας κατοικίας του ζημιωθέντος. Περαιτέρω εισάγεται ειδικός κανόνας, σύμφωνα με τον οποίο στην περίπτωση που ο αυτουργός του ζημιωγόνου γεγονότος και ο ζημιωθείς έχουν τη συνήθη διαμονή τους στην ίδια χώρα, τότε εφαρμοστέο είναι το δίκαιο αυτής της χώρας. Όπως και στη Σύμβαση της Ρώμης, προβλέπεται επίσης μια ρήτρα γενικής εξαίρεσης, η οποία επιδιώκει να εισαγάγει κάποια ευελιξία, που να επιτρέπει στο δικαστή να εφαρμόσει σε μεμονωμένες περιπτώσεις το δίκαιο που αντιστοιχεί στο κέντρο βαρύτητας της κατάστασης. Ειδικοί κανόνες καθιερώνονται για το εφαρμοστέο δίκαιο στην εξωσυμβατική ενοχή σε περίπτωση ευθύνης λόγω ελαττωματικών προϊόντων, από πράξη αθέμιτου ανταγωνισμού, από προσβολή του ιδιωτικού βίου, από προσβολή του περιβάλλοντος και από προσβολή των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας. Τέλος, συγκεκριμένες ρυθμίσεις καθιερώνονται ιδίως για τους εφαρμοστέους κανόνες στις εξωσυμβατικές ενοχές που απορρέουν από άλλο γεγονός πλην αδικοπραξίας, ενώ επίσης καθιερώνονται και κάποιοι κοινói κανόνες τόσο για τις εξωσυμβατικές ενοχές που απορρέουν από αδικοπραξία όσο και για τις υπόλοιπες.

⁽²⁴⁾ COM (2003) 427 τελικό, 22.07.2003.

ΓΝΩΜΗ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΟ ΣΧΕΔΙΟ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΟΣ

Στις 22 Σεπτεμβρίου 2003 η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ) εξέδωσε, σε συνέχεια αιτήματος του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, Γνώμη σχετικά με το σχέδιο Συνθήκης για τη θέσπιση ενός Ευρωπαϊκού Συντάγματος, που εκπονήθηκε από την “Ευρωπαϊκή Συνέλευση”⁽²⁵⁾.

Στην εν λόγω Γνώμη η ΕΚΤ καταθέτει την άποψή της επί ορισμένων άρθρων του σχεδίου Συντάγματος, τα οποία άπτονται των αρμοδιοτήτων της. Η ΕΚΤ δίνει μεγάλη σημασία στο γεγονός ότι η ουσία του καταστατικού του ΕΣΚΤ και της ΕΚΤ, καθώς και των λοιπών πρωτοκόλλων που αφορούν την οικονομική και νομισματική ένωση δεν θα υποστούν μεταβολές και ότι τα εν λόγω κείμενα θα προσαρτηθούν στο Σύνταγμα, του οποίου και θα αποτελούν αναπόσπαστο μέρος.

Οι κυριότερες προτάσεις της ΕΚΤ είναι οι ακόλουθες:

- Εισαγωγή αναφοράς στη “μη πληθωριστική ανάπτυξη” ή στη “σταθερότητα των τιμών” στο άρθρο I-3 παράγραφος 3 του Συντάγματος, ώστε να διατηρηθεί η κατευθυντήρια αρχή της σταθερότητας των τιμών τη σημερινή εξέχουσα θέση της στη Συνθήκη ΕΚ.
- Αμοιβαία αντικατάσταση ορισμένων επικεφαλίδων στον Τίτλο IV του Μέρους I, ώστε να προκύπτει σαφώς ότι η ΕΚΤ, αν και δεν απαριθμείται στα Όργανα της Ένωσης, έχει θεσμική δραστηριότητα, καθώς επίσης και να προστεθεί αναφορά στο ΕΣΚΤ και στο Ευρωσύστημα στην επικεφαλίδα του άρθρου I-29, η οποία επί του παρόντος αναφέρεται αποκλειστικά στην ΕΚΤ.
- Αναγνώριση στο άρθρο I-29 ότι οι εθνικές κεντρικές τράπεζες (ΕθνΚΤ) είναι και θα συνεχίσουν να είναι ανεξάρτητες.
- Εισαγωγή αναφοράς στον ευρέως αναγνωρισμένο όρο “Ευρωσύστημα” στο σχέδιο Συντάγματος (σε σχέση με την ΕΚΤ και τις ΕθνΚΤ εκείνων μόνο των κρατών μελών που έχουν υιοθετήσει το ευρώ).
- Προσθήκη στο άρθρο III-90 ρητής αναφοράς στις αρμοδιότητες του ΕΣΚΤ.

ΣΤ - ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ

ΦΟΡΟΛΟΓΗΣΗ ΤΩΝ ΥΠΟ ΜΟΡΦΗ ΤΟΚΩΝ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΩΝ ΑΠΟ ΑΠΟΤΑΜΙΕΥΣΕΙΣ (TAXATION OF SAVINGS DIRECTIVE)

Τον Ιούνιο 2003 δημοσιεύτηκε η Οδηγία 2003/48/ΕΚ για τη φορολόγηση των υπό μορφή τόκων εισοδημάτων από αποταμιεύσεις. Στόχος της εν λόγω Οδηγίας είναι η πραγματική φορολόγηση των πληρωμών τόκων στο κράτος μέλος όπου ο πραγματικός δικαιούχος (φυσικό πρόσωπο) έχει τη φορολογική κατοικία του, σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία του κράτους αυτού. Ο στόχος αυτός επιτυγχάνεται, σύμφωνα με την Οδηγία, με την εφαρμογή του συστήματος της αυτόματης ανταλλαγής πληροφοριών. Η Ελλάδα, όπως και η πλειονότητα των

⁽²⁵⁾ Η αρμοδιότητα της ΕΚΤ να εκδίδει Γνώμες βασίζεται στο άρθρο 110, παρ. 1 τρίτο στοιχείο και άρθρο 105, παρ. 4 ΣυνθΕΕ (βλ. επίσης άρθρο 4 του Καταστατικού της ΕΚΤ).

κρατών μελών, έχουν ήδη επιλέξει το σύστημα αυτό, ενώ από την Οδηγία προβλέπεται μεταβατική περίοδος εφαρμογής για το Βέλγιο, το Λουξεμβούργο και την Αυστρία. Στα τρία αυτά κράτη θα εφαρμοστεί το σύστημα της παρακράτησης φόρου στην πηγή μέχρι την είσοδο στο σύστημα ανταλλαγής πληροφοριών της Ελβετίας, Ανδόρας, Μονακό, Αγ. Μαρίνου, Λιχτενστάιν και ΗΠΑ.

Σύμφωνα με το σύστημα ανταλλαγής πληροφοριών ο φορέας πληρωμής υποβάλλει στην αρμόδια αρχή του κράτους μέλους εγκατάστασής του το ελάχιστο επίπεδο των πληροφοριών που προβλέπει η Οδηγία. Ακολούθως η αρμόδια αυτή αρχή κοινοποιεί τις πληροφορίες στην αρμόδια αρχή του κράτους μέλους του πραγματικού δικαιούχου. Για παράδειγμα, μια ελληνική τράπεζα θα διαβιβάζει τουλάχιστον μια φορά το χρόνο στην αρμόδια υπηρεσία του Υπουργείου Οικονομικών πληροφορίες ως προς τα εισοδήματα - τόκους από αποταμιεύσεις πελατών της, που είναι φορολογικοί κάτοικοι άλλων κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Στη συνέχεια το Υπουργείο Οικονομικών θα διαβιβάζει τις πληροφορίες αυτές στην αντίστοιχη αρχή του κράτους μέλους της φορολογικής κατοικίας του πελάτη, προκειμένου αυτός να φορολογηθεί σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία του κράτους της φορολογικής του κατοικίας. Οι ελάχιστες πληροφορίες που θα πρέπει να διαβιβάζονται είναι το ποσό του εισοδήματος από τόκους, το ονοματεπώνυμο, η κατοικία, ο αριθμός φορολογικού μητρώου.

Η ενσωμάτωση της Οδηγίας στην ελληνική έννομη τάξη πρέπει να ολοκληρωθεί το αργότερο μέχρι το τέλος του τρέχοντος έτους (31.12.2003), ενώ η εφαρμογή των διατάξεών της προβλέπεται να ξεκινήσει την 1.1.2005, εφόσον πληρωθούν οι ειδικά προβλεπόμενοι στην εν λόγω Οδηγία όροι. Σύμφωνα με ρητή διάταξη της Οδηγίας τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα απαραίτητα μέτρα για να εξασφαλιστεί η εκτέλεση των καθηκόντων, που απαιτούνται για την εφαρμογή της από τους φορείς πληρωμής που είναι εγκατεστημένοι στο έδαφός τους. Το διάστημα από 1.1.2004 έως 31.12.2004 προβλέπεται ως περίοδος προσαρμογής στο νέο σύστημα.

Z - ΑΣΦΑΛΕΙΑ ΤΡΑΠΕΖΙΚΩΝ ΣΥΝΑΜΜΑΓΩΝ

ΔΙΕΘΝΕΣ ΕΠΙΠΕΔΟ

ΑΝΑΘΕΩΡΗΣΗ ΤΩΝ 40 ΣΥΣΤΑΣΕΩΝ ΤΗΣ FATF ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗ ΤΗΣ ΝΟΜΙΜΟΠΟΙΗΣΗΣ ΕΣΟΔΩΝ ΑΠΟ ΠΑΡΑΝΟΜΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ (MONEY LAUNDERING)

Στα τέλη Ιουνίου δημοσιεύτηκαν από τη Financial Action Task Force⁽²⁶⁾ οι αναθεωρημένες 40 Συστάσεις για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες⁽²⁷⁾. Επτά χρόνια μετά την τελευταία αναθεώρησή τους, η FATF θεώρησε αναγκαία την προσαρμογή των 40 Συστάσεων στις νέες με-

⁽²⁶⁾ Η FATF είναι ένας διεθνής διακυβερνητικός οργανισμός, ο οποίος θέτει πρότυπα, αναπτύσσει και προωθεί πολιτικές με στόχο την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας. Μέλη του είναι 31 χώρες, μεταξύ των οποίων και η Ελλάδα, δύο διεθνείς οργανισμοί, το ΔΝΤ και η Παγκόσμια Τράπεζα, και 20 παρατηρητές.

⁽²⁷⁾ Οι Συστάσεις αυτές υιοθετήθηκαν για πρώτη φορά το 1990, με στόχο την καταπολέμηση της χρήσης του χρηματοπιστωτικού συστήματος από φυσικά πρόσωπα και εταιρείες που στόχο είχαν τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες σχετιζόμενες με το εμπόριο

θόδους και τεχνικές που έχουν αναπτυχθεί τα τελευταία χρόνια στον τομέα αυτό, όπως η αυξημένη χρήση νομικών προσώπων για τη συγκάλυψη της πραγματικής ιδιοκτησίας και του ελέγχου παράνομων δραστηριοτήτων.

Ωστόσο το πραγματικά νέο στοιχείο των αναθεωρημένων Συστάσεων της FATF είναι η συμπερίληψη μέτρων και μεθόδων καταπολέμησης, όχι μόνο της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, αλλά και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας. Σε συνδυασμό μάλιστα με την ορθή εφαρμογή από τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα και τις κυβερνητικές υπηρεσίες των οκτώ Ειδικών Συστάσεων για τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας, η FATF παρέχει ένα ολοκληρωμένο και επαρκές πλαίσιο καταπολέμησης των παράνομων αυτών δραστηριοτήτων.

Αναγνωρίζοντας ότι οι εν λόγω Συστάσεις αποτελούν το ελάχιστο επίπεδο διασφάλισης έναντι των δραστηριοτήτων στις οποίες αφορά, η FATF αναμένει την υιοθέτηση από τις εθνικές νομοθεσίες εξειδικευμένων νομοθετικών και κανονιστικών μέτρων, προκειμένου να διαμορφωθεί ένα πλαίσιο αντιμετώπισης της επιμέρους περιπτώσιολογίας σύμφωνα με τις ειδικές συνθήκες και περιστάσεις κάθε χώρας.

Η - ΛΟΓΙΣΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ

ΔΙΕΘΝΗ ΛΟΓΙΣΤΙΚΑ ΠΡΟΤΥΠΑ

Στη συνάντηση που πραγματοποίησε στις 16 Ιουλίου 2003 η Ρυθμιστική Επιτροπή για Λογιστικά Θέματα (Accounting Regulatory Committee) ενέκρινε ομόφωνα την υιοθέτηση των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων, συμπεριλαμβανομένων και των σχετικών ερμηνειών τους (SICs) με εξαίρεση τα ΔΛΠ 32 και 39, τα οποία αφορούν στη λογιστική απεικόνιση χρηματοπιστωτικών μέσων και τα οποία το Συμβούλιο Διεθνών Λογιστικών Προτύπων (IASB), σε συνεργασία με ειδικούς εκπροσώπους της Ευρωπαϊκής Ένωσης, εξακολουθεί να επεξεργάζεται.

Η Ρυθμιστική Επιτροπή για Λογιστικά Θέματα προτίμησε την “αποσπασματική θέση σε ισχύ” των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων, κρίνοντας εξαιρετικά σημαντικό να προετοιμαστούν οι τουλάχιστον 7.000 εισηγμένες στο χρηματιστήριο ευρωπαϊκές εταιρείες για την υιοθέτηση των ΔΛΠ στις λογιστικές τους καταστάσεις από το 2005. Τα ιδιαίτερα προβλήματα που παρουσιάζει η υιοθέτηση των ΔΛΠ αριθ. 32 και 39 κρίθηκε σκόπιμο πως δεν θα έπρεπε να εμποδίσουν την υιοθέτηση των υπολοίπων, ενώ ταυτόχρονα παρέχεται ο απαραίτητος χρόνος για την προώθηση των διαπραγματεύσεων μεταξύ του IASB και των εκπροσώπων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, προκειμένου να βρεθεί η κατάλληλη τεχνική λύση και για τα δύο παραπάνω ΔΛΠ.

ναρκατικών. Το 1996 υπήρξε η πρώτη αναθεώρηση των 40 Συστάσεων, προκειμένου να συμπεριληφθούν ορισμένες τυπολογίες χρήσης του χρηματοπιστωτικού συστήματος για τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες. Οι εν λόγω Συστάσεις έχουν υιοθετηθεί μέχρι σήμερα σε περισσότερες από 130 χώρες διεθνώς.